

התזמורת הא"ית והראדיו

חבל מאד שדוקא הקונצרט שהתקיים ביום ה' באולם "אדיסון" בירושלים לא שודר, כי בתכנית הקונצרט הזה נמצאה יצירה חדשה — הקונצרט לכנור ותזמורת סימפונית לבוסקוביץ, יצירה בעלת אופי יהודי, שהוכרה זה לא כבר ושהוכתרה בפרס הוברמן. בא"י נמצאים כיום שורה של קומפוזיטורים: אריק וואלטר שטרנברג, הד"ר בן-חיים פרוקנבורגר, מרק לברי, אודן פארטוש, וולפגנג יעקובי, יוסף גרינטל, קרל סלומון, אברהם דאוס, מאלר-קלקשטיין, מכס ברוד, סטודמינסקי, ברושטיין, יואכין סטוצבסקי — מלבד ה"וולתיקים" כשלמה רוזובסקי, מרדכי זעלי, רא' ידידה גורוכוב, ווילנסקי, פוגצ'וב ועוד ועוד. בשביל ישוב של 600.000 איש — לא מעט הוא. את הקומפוזיטורים הללו אפשר לחלק לשני סוגים: לממשיכים את קו האסכולה האירופית ולמחפשים ואף שואפים לסגנון יהודי, ארצישראלי ביצירותיהם. בוסקוביץ הוא אחד הטובים והחשובים בסוג הזה. כליד טרנסילבניה חונך באוירת האסכולה הצרפתית, וסגנונה של האסכולה הזאת מורגש מאד בתזמורותיו. הוא עלה ארצה לפני כשש-שבע שנים, וכאן כאילו חידש את שפתו המוסיקלית, שקלטתה נימה יהודית וארצישראלית בולטת. בן יהדות גלותית זה שר בשנים האחרונות את השיר הארצישראלי, וכבר כיום ראוי הוא מכל הבחינות לתואר "קומפוזיטור ארצישראלי", אולי במידה רבה יותר מהרוב הגדול של אחיו למקצוע. כי קומפוזיטור ארצישראלי — אינו מושג גיאוגרפי גרידא. אפשר לעשות עשרות שנים בתלאיב וירושלים וחיפה ולחבר מוסיקה בסגנונם של האגנמיט, סקריאבין, או בארתוק או סטרבינסקי וכו'. סימפוניה שביסודה הונחו נעימות א"יות — אינה עוד סימפוניה ארצישראלית. לא הנושא לבדו הוא הקובע את צורתה ואת רוחה של היצירה. גם לא-יהודים כגון מוסורג'סקי, רימסקי-קורסקוב, גלוצ'וב ופרוקופ'אב חברו יצירות על נושאים יהודיים, ויצירותיהם הן בלי ספק בעלות חשיבות אמנותית ומוסיקלית רבה, אבל השייכות הן למוסיקה היהודית? הנה חיבר היהודי אנטון רובינשטיין אופרה "הסוחר קלשני קוב" לפי נעימות רוסיות, אבל הנמנית

האופרה הזאת בין אוצרותיה של המוסיקה הרוסית? והנה, למשל, חיבר הלא-יהודי, בן העם הבאסקי, מוריס ראנאל, כמה יצירות בסגנון יהודי, בראשן הראשונה את ה"קדיש" לימים הנוראים, יצירה גאונית ממש, ואף-על-פי-כן אין בה מרוח ישראל. בוסקוביץ אינו מעבד סתם נעימות א"יות ומלביש אותם לבוש הארמוני חדיש, אלא הוא משתדל לחדור לתוך גשמתה של הנעימה היהודית והא"ית. הוא משתדל לתפוס את "הנשמה היתירה" של הנימה היהודית, הוא משקיע את עצמו בנוסח הפילותיו, בנעימותיו העממיות, בשירי הרחוב והשדה, בשירי שמחה ויגון, ויוצר את נעימותיו ברוחם. דרכו אינה סוגה בשושנים. ודוקא בימים הללו סח לי מני הל התזמורת הא"ית, שהופעת שמו של בוסקוביץ על גבי מודעות הקונצרטים של התזמורת הא"ית, מעוררת לעתים התנגדות בין המנויים, המעדיפים לשמוע מיצירותיהם של ביטהובן, באך, מוצרט, בראהמס וציי-קובסקי, מאשר להכיר יצירה של קומפוריטור משלנו, במיוחד כשיש להם יסוד להגות שנוסף לכל, היצירה היא בנוסח ובסגנון יהודי. אין המתנגדים וה"סנובים" הללו — תופעה חדשה בעולם האמנות. בתולדות המוסיקה אפשר לקרוא הרבה על כך כיצד גלגלו גרוסים לגליקה ומו-סורגסקי, כיצד סרבו להציג את האופרות שלהם, כי "הן גודפות ריח של וודקה", ואילו כעבור פחות מחמישים שנה, דכשה זה המוסיקה הזאת את הוקרת העולם התרבותי כולו. אין להכנע ל"סנוביזם" הפרובינציאלי הזה, ולא הם צריכים להיות הפוסקים בדברים אלה. נכיר תודה לתזמורת הא"ית ונחזק את ידיה על שאינה מזלזלת בקומפוזיטורים שלנו ומשמיעה את יצירותיהם, למרות הכל ועל אף הכל. מובן מאליו שגם יצירה בסגנון יהודי ראוי יה להשמע רק אם היא בעלת רמה אמנותית. הכוונה הלאומית עצמה שבאמנות אינה מספיקה. ובוסקוביץ הוכיח זה כבר, שהוא מוסיקאי ויוצר בעל יכולת רבה, הראוי לכך שיצירותיו יגיעו לכלל ביצוע. כי אין זה מוסיקה יהודית בלבד, אלא זוהי גם מוסיקה טובה. וכדאי שידעו זאת גם המזלזלים ביוצרינו, אף-על-פי שהם עצמם אינם "מומחים מיוחדים". יצירתו של בוסקוביץ הוקלטה בקונצרט הג'ל ונקווה שבקרוב נשמע אותה גם בראדיו מתקלל טים.